

**OBSERVATOR
CULTURAL** —**Expozițiile Tincuței Marin la Cluj-Napoca și
Timișoara**

4 June 2021

Veronika Kirchner

Copilul se teme de întuneric, iar mai apoi, omul matur se teme de moarte. Nu puțini artiști prelucrează această temă, dar, de obicei, își revendică doar unul dintre teritorii, ori pe cel al copilăriei, ori pe cel al maturității. Artă Tincuței Marin (n. 1995, Galați, doctorandă la Universitatea de Artă Cluj-Napoca) se situează la granița lor, ineditul ei se află în transferul pe care îl face, folosindu-se de instrumentarul copilăriei împrumutat din teatrul de păpuși în lumea oamenilor maturi.

Nici un om mare nu mai știe să rîdă la teatrul de marionete așa cum o face un copil care intuește umorul în grotescul luptei dintre bine și rău. Tincuța Marin, ca un Peter Pan ce alunecă în lumea maturității, intuește formula magică de a păstra savoarea basmelor, a lumii fantastice a teatrului de păpuși din care s-a inspirat de la început. Teama se hrănește din necunoscut. Dacă îi dai nume, precum în basme și legende, dușmanul capătă chip și e mai ușor de învins. Așa cum face Tincuța

Marin prin arta ei, care, chemându-și ca sfătuitoare umorul, ne eliberează din îmbrățișarea lui grotescă.

Pictura, expresionistă, în culori dure, contrastante, este teritoriul ambiguu, confuz al visului, cheia de descifrare o are fiecare în buzunarul propriei imaginații, căci visul urmează gura care-l talmăcește. Vrăjitoarele lui Macbeth aveau dreptate când incantau: „Frumosul e Urît și Urîtul e frumos“.

Monștri și demoni au locuit catedralele și mănăstirile medievale, diavolii s-au regăsit în manuscrisele cele mai vechi. Într-o ilustrație din secolul al XV-lea din Povestea lui Merlin, diavolul este pe cale să seducă un suflet. Legenda spune că vrăjitorul Merlin, cel care avea să devină sfătuitoare regelui Arthur, a avut drept tată un demon și mamă o călugăriță din Țara Galilor.

Ilustrația, descoperită în cartea ei preferată, Istoria Urîtului, ediție îngrijită de renumitul scriitor și filozof Umberto Eco, este reluată de Tincuța Marin într-o pictură în ulei pe lemn. Nu este singurul caz care ilustrează interesul ei pentru ceea ce Umberto Eco numea estetica urîtului. Despre acest interes al ei povestește Tincuța Marin în primul episod pe care l-am realizat împreună despre arta ei în ARTfel De Jurnal #16. Tincuța Marin: „Mereu m-au atras frumusețea urîtului, grotescului, deformările, chipurile atipice, straniul, bestiarul, monștrii, demonii, dinozaurii, simbolurile, moartea, visul... Vreau, prin aceste teme, simboluri și leitmotive, să exprim o emoție, dar fără să recurg la clișee narative“.

În bestiarul Tincuței Marin, personajele nu sînt sînt exemple de frumusețe, dar nici nu sînt percepute ca periculoase. Monștrii ei răspund la întrebarea filozofului german Lessing: „Îi este îngăduit picturii să se servească de urîtenie ca să realizeze comical sau groaza? E incontestabil că urîtenia inofensivă poate deveni comică“.

Personajul cel mai des întâlnit este Big Foot, o arătare grozavă, imensă, galbenă, cu picioare mari, cu corpul acoperit de țepi. Uneori el seamănă cu mai blinzii ciclopi ai lui Odillon Redon. În 1893, Big Foot, descris ca o ființă umanoidă bipedă, apare într-o poveste publicată de Theodore Roosevelt. Și, dacă pe atunci era o „entitate misterioasă din păduri“, astăzi Tincuța Marin ia arătarea într-o călătorie prin istoria artei. Big Foot ne privește de după vasul cu floarea soarelui al lui Van Gogh, sau din Lecția de anatomie a doctorului Tulp al lui Rembrandt. Sau, pur și simplu, îl regăsim în propriul său atelier de pictură (expoziția DIANTHUS CARYOPHYLLUS de la Jecza Gallery, Timișoara).

În această perioadă au avut/au loc două expoziții ale Tincuței Marin: EREWHON/NOHWERE, de la Muzeul de Artă Cluj-Napoca, 6-23 mai 2021, curatoriată de Dan Breaz, și DIANTHUS CARYOPHYLLUS, de la Jecza Gallery, Timișoara, 1 mai-10 iunie 2021, curatoriată de Domenico de Chirico.

EREWTON, titlul romanului din 1872 al lui Samuel Butler, este o anagramă a cuvântului Nowhere (Nicăieri), și este numele unei lumi utopice întoarse pe dos, a unei distopii. NICĂIERI și NICIODATĂ sînt două dintre cele mai teribile cuvinte. Într-o complicitate a fantasticului cu realul, picturile Tincuței Marin recrează arhitectura medievală a scenei în care are loc seducția dintre bine și rău, mitul etern al lui Faust.

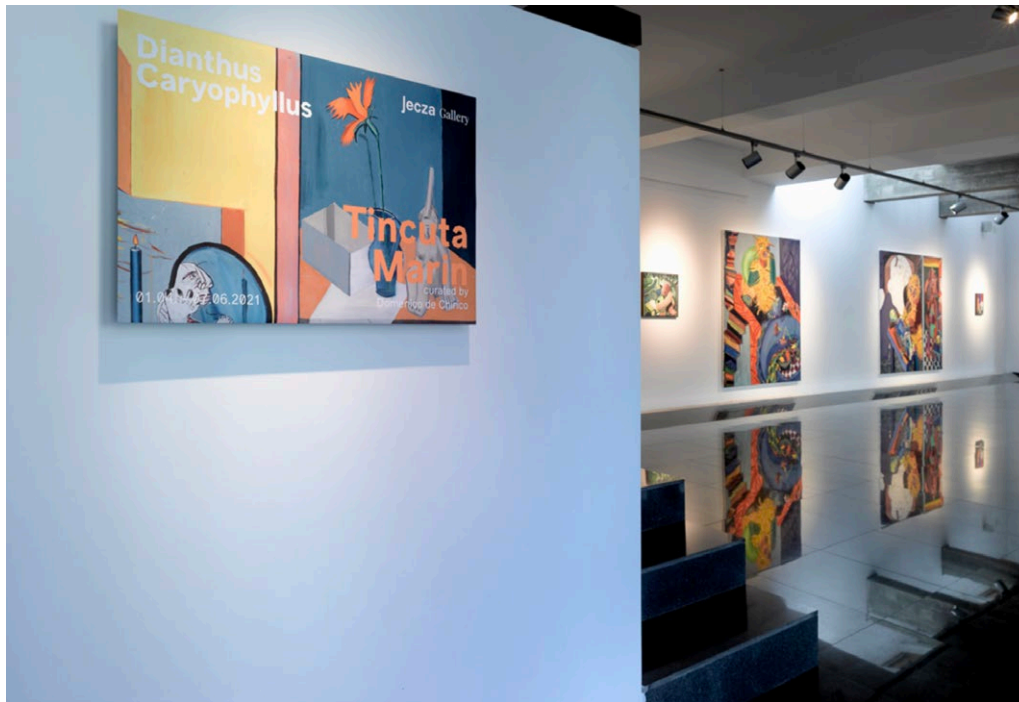

Tema nașterii vrăjitorului Merlin este reluată într-o altă lucrare, de proporții mari, cu trimitere la Le livre de bonne moeurs, din secolul al XV-lea, de Jacques Le Grant, și, mai apoi, cu referire la Gura Infernului din 1440.

În aceasta din urmă, un monstru cascadează larg o gură imensă, ca o scenă, iar deasupra sînt construite compozițional scări și culoare într-un fel de interogație: care dintre lumi este cea reală, căreia dintre cele două îi aparținem? Abia ghicit se află un autoportret, un leitmotiv al creației sale, în care unul dintre ochi îi este acoperit, căci un ochi stă de veghe, iar celălalt îi este închis și întors spre lumea interioară, spre vis.

Big Foot, arătarea țepoasă, cu gura mai mereu deschisă a uimire, un alter-ego al artistei, ne privește, în general, dintr-o parte, cu un ochi. La Galeria Jecza, Big Foot iese chiar din tablouri, o figură din polistiren, care „arată orientarea Tincuței Marin către sculptură, instalație“, așa cum spunea Andrei

Jecza. Curatorul Dan Breaz scrie în textul de prezentare: „Participarea lui Big Foot la acte grotești sau neacreditate de morală trebuie privită ca o metaforă a slăbiciunii fundamentale omenești“.

Inorogul, arătarea efemeră ce putea fi prinsă, conform legendei, doar de o fecioară, este împlinzit de Big Foot și este singurul personaj care ne privește rîzînd. Umberto Eco scria, în romanul Numele Trandafirului, că rîsul era, în Evul Mediu, o chestie delicată și foarte periculoasă. În Renașterea italiană întîlnim în Adorația Magilor din 1303/1307 a lui Giotto o cămilă care rîde. O trimitere la Adorația Magilor face și Tincuța Marin, dar la pictura lui Hieronymus Bosch.

Cu aceste două nașteri, a Vrăjitorului Merlin și a lui Iisus, două legende fără de care conștiința noastră culturală ar fi orfană, Tincuța Marin realizează o pledoarie pentru eterna noastră nevoie de reîntoarcere la basm, poveste și legendă. Ineditul expoziției îl reprezintă figurile, obiectele din lut. Vase antropomorfizate pe care Tincuța Marin le modelează singură le regăsim și în picturile ei.

Andrei Jecza, directorul Galeriei Jecza din Timișoara, punctează într-un interviu elementele expoziției DIANTHUS CARYOPHYLLUS, care poate fi văzută pînă în data de 10 iunie 2021. Andrei Jecza: „Universul pictural al Tincuței Marin ne conduce într-o lume fantastică, o poveste fără început și sfîrșit care se continuă prin fiecare lucrare, adaugînd cîte un nou capitol poveștii sale. Născută într-o familie de artiști, în care arta este la ea acasă, Tincuța Marin a descoperit pictura de la vîrste fragede, cînd «desena mai mult decît vorbea», cum mi-a mărturisit într-o discuție artista. Pentru un artist care aproape trăiește în atelier, lucrînd de dimineața pînă seara, nu cred că există viață dincolo de artă. Tincuța Marin trăiește prin pictură, iar picturile ei își găsesc deseori oglindirea în viața cotidiană a artistei“.

Într-o lume a convingerilor în care dreptul la o altă opinie este pedepsit, pictura Tincuței Marin ne redă farmecul suspansului, bucuria interogației și a interpretării.